

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

BUHRANLAR BÜYÜK KAHRAMANLAR DOĞURUR

Mustafa Kemal'in Düşünce Yapısının Oluşmasına Etki Eden Faktörler

Yaşadığı Çevre ve Şehirler

Gençlik ve çocukluk yıllarında bulunduğu Selanik, Manastır, İstanbul ve Sofya gibi şehirler Mustafa Kemal'in kişilik yapısının oluşmasına katkı sağlamıştır. Çok uluslu bir yapıya sahip olan Selanik'te bulunması farklı kültürleri yakından tanınmasına, hoşgörülü olmasına aynı zamanda milliyetçi bir karakter kazanmasına neden olmuştur.

Yaşadığı Çevre ve Şehirler

Manastır'da iken Türk tarihine ilgi duyması vatansever ve milliyetçi özelliklerinin güçlenmesini sağlamıştır. Başkent İstanbul'da ülke sorunlarını daha yakından görerek siyasi konularda bilgi sahibi olmuştur. Sofya'da iken Batı kültürü ile iç içe olmuş, opera dinleyip baloya katılmış, yabancı elçilerle görüşmeler yaparak diplomatik yönünü güçlendirmiştir.

Öğretmenlerinin Etkisi

Mustafa Kemal hatıralarında düşünce yapısının oluşmasına etki eden öğretmenlerinden hep söz etmiştir. Modern ve çağdaş bir anlayışla eğitim veren İlkokul Öğretmeni Şemsi Efendi, matematiği sevdiren ve öz güven kazanmasında etkili olan rüştiyedeki (ortaokul) öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Bey, Fransızca öğretmeni dışında ülkenin ve toplumun geleceği hakkında ilk düşünceleri de aşılayan hatta daha sonra Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin Selanik şubelerini açarken yardım eden Fransızca öğretmeni olan Yüzbaşı Nakiyüddin (Yücekök), yine Manastır'da iken tarih bilincini aşılayan ve Mustafa Kemal'in 'Kendisine minnet borcum var. Bana yeni bir ufuk açtı.' dediği Tefik Bilge bu öğretmenlere örnek verilebilir.

Jean Jacques Rousseau

TOPLUMSAL
SÖZLEŞMESİ

Yabancı Düşünürlerin Etkisi

Mustafa Kemal Montesquieu, Jean Jacques Rousseau, François Marie Arouet (Volter) gibi Fransız İhtilali'nin düşünce yapısını oluşturan, hak, adalet, eşitlik, özgürlük, egemenlik gibi konularda Fransız halkını bilinçlendiren yazar ve düşünürlerin eserlerini de okumuştur. Hatta bu amaçla Fransızca öğrenmiştir.

Mustafa Kemal yabancı düşünürlerden demokrasi, millî egemenlik, din ve vicdan özgürlüğü, laiklik, güçler ayrılığı ilkesi gibi özellikle siyaset ve yönetim alanlarındaki düşüncelerinden etkilenmiştir. Örneğin Mustafa Kemal "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." sözünü Rousseau'dan esinlenerek söylemiştir.

Yerli Düşünürlerin Etkisi

Mustafa Kemal'in düşünce yapısının oluşmasında eserlerini okuduğu yerli düşünürlerin çok etkisi olmuştur. Vatan Şairi olarak bilinen Namık Kemal'den vatanseverlik konusunda etkilenirken, Mehmet Emin Yurdakul'dan vatan, millet ve millî birlik konularında etkilenmiştir. Hatta onun "Cenge Giderken" adlı şiirini okuduğundaki hissini "Bana ulusal benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı bulmuştum" diyerek ifade etmiştir.

Yerli Düşünürlerin Etkisi

Türkçülük konusunda çok önemli eserler yazan Ziya Gökalp'in fikirleri ise özellikle cumhuriyetin ilk dönemlerinde, devletin kültür politikaları belirlenirken etkili olmuş hatta Atatürk bu alanda Ziya Gökalp için "Fikirlerimin babası" demiştir.

Örnek

Mustafa Kemal'in yaşadığı şehirler ve bu şehirlerdeki bazı faaliyetleri aşağıda verilmiştir.

Selanik: Buradaki zengin kültürel birikimden faydalanmış, kente ulaşan yayınları takip etmiştir.

Manastır: Bu şehirde Avrupalı düşünürlerin kitaplarını okumaya başlamış; onların hürriyet, özgürlük, cumhuriyet ile ilgili düşüncelerinden etkilenmiştir.

İstanbul: Burada ülke sorunları üzerine arkadaşlarıyla toplantılar yapmış, günlük gazeteleri takip etmiştir.

Sofya: Bu şehirde Avrupa devletlerinin temsilcileriyle görüşmüş, bölgede yaşayan Türklerin sorunlarıyla yakından ilgilenmiştir.

Buna göre Mustafa Kemal bu şehirlerin hangisinde diplomatik faaliyetlerde bulunmuştur?

- A) Selanik B) Manastır C) İstanbul D) Sofya

MEB SORUSU

Örnek

Mustafa Kemal, Manastır'da yaşadığı dönemde vatan ve hürriyet şairi Namık Kemal'den ve eserlerinde Türkçülüğü ön plana çıkaran Mehmet Emin Yurdakul'dan etkilenmiştir. Tarih öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bey'in dersleriyle de tarih bilinci gelişmiştir. Bu dönemde ayrıca Avrupalı düşünürlerin kitaplarını okumaya başlamış, onların hürriyet, özgürlük ve cumhuriyet ile ilgili düşüncelerinden faydalanmıştır.

Verilen bilgilerden hareketle Manastır şehri, Mustafa Kemal'i daha çok hangi açıdan etkilemiştir?

- A) Eğitim - öğretim hayatı B) Fikir hayatı C) Aile hayatı D) Sosyal hayatı

MEB SORUSU

Örnek

Mustafa Kemal, 22 Eylül 1909'da İttihat ve Terakki Cemiyetinin ikinci kongresine katılır. Bu kongrede düşüncelerini şu sözlerle açıklar: "Ordu mensupları cemiyet içinde kaldıkça hem parti kuramayacağız hem de ordumuz olmayacaktır..."

Mustafa Kemal bu açıklamasıyla aşağıdaki düşüncelerden hangisini savunmaktadır?

- A) Ordu ve siyaset birbirinden ayrılmalıdır.
B) İttihat ve Terakki Cemiyeti kapatılmalıdır.
C) Ordu mensupları cemiyette aktif görev almalıdır.
D) İttihat ve Terakki Cemiyeti yöneticileri ordu komutanlarından atanmalıdır.

MEB SORUSU

Örnek

Mustafa Kemal'i etkileyen düşünürlerden biri de Tefvik Fikret'tir. Tefvik Fikret Osmanlı'yı kurtarmak için ortaya atılan fikir akımlarından Batıcılığı savunan düşünürlerden biridir. Bu aydınlar sosyal, siyasi ve ekonomik alanda Avrupa'da meydana gelen gelişmelerin örnek alınıp takip edilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

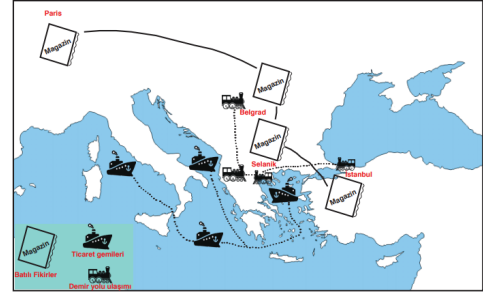
Bu göre Mustafa Kemal hangi alanda Tefvik Fikret'in düşüncelerinden etkilenmiştir?

A) İnkılapçılık	B) Barışçılık
C) Vatanseverlik	D) Milliyetçilik

ADIM ADIM LİDERLİĞE

- Mustafa Kemal'in Harp Akademisinden 1905 yılında mezun olmasından sonra yaptığı görevler onun adım adım Millî Mücadele lideri olmasını sağlamıştır. Çünkü aldığı görevleri başarı ile sonuçlandırması, sorumluluk duygusu ile fedakâr ve özverili bir şekilde vatan ve millet sevgisi ile hareket etmesi, teşkilatçılık ve liderlik vasıflarına sahip olması zamanla Türk milleti tarafından tanınmasını sağlamıştır.

Örnek

Bu haritaya bakıldığında Selanik'te aşağıdakilerden hangisinin geliştiği söylenemez?

A) Kültürel etkileşim	B) Ekonomik faaliyetler
C) Ticari faaliyetler	D) Eğitim olanakları

I. DÜNYA SAVAŞI'NA KADAR MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

- Mustafa Kemal, 1905'te kurmay yüzbaşı rütbesiyle ilk görev yeri olan Şam'daki 5. Orduya kurmaylık stajı için atandı. Burada yakın arkadaşlarıyla birlikte "Vatan ve Hürriyet" adında gizli bir cemiyet kurmuştur. Mustafa Kemal kurduğu cemiyetin adıyla ilgili sorulara: "Ancak hür fikirli insanlardır ki vatanlarına faydalı olabilirler, onlardır ki vatanlarını kurtarıp muhafaza etmek kudretine malik olurlar." demiştir.

Mustafa Kemal'in bir cemiyet kurması teşkilatçı ve lider bir kişiliği olduğunu gösterir. Cemiyete "Vatan ve Hürriyet" adını vermesi de vatansever ve milliyetçi olduğunu, halkın özgürlüğünden yana olduğunu gösterir.

- Mustafa Kemal 1907 yılında Manastır'da ki 3. Ordu Karargâhı'nın Selanik'teki kurmay şubesine atandı. Mustafa Kemal, Selanik'te iken Osmanlının son dönem siyasi hayatına damga vurmuş olan İttihat ve Terakki Cemiyetine üye oldu.
- İttihat ve Terakkinin çalışmaları sonucu II. Meşrutiyet ilan edildi. Ancak daha sonra Meşrutiyet karşıtları İstanbul'da 31 Mart Ayaklanması adı ile bilinen bir ayaklanma çıkardılar.
- 31 Mart İsyanı'nı bastırmak için Selanik'te, adını Mustafa Kemal'in koyduğu ve Kurmay başkanlığını yaptığı "Hareket Ordusu" kuruldu. Bu ordu İstanbul'a gelerek isyanı bastırdı.
- Mustafa Kemal, 1910 yılında Fransa'nın Pikardi Bölgesi'nde Fransa ile İngiltere'nin ortaklaşa yaptıkları askerî manevraları izlemek için Osmanlı ordusu adına gözlemci olarak Fransa'ya gitmiştir.

Pikardi Manevraları sırasında, tatbikat ile ilgili yaptığı öneri ve değerlendirmeler, Mustafa Kemal'in dikkatleri üzerine çekmesine neden olmuştur. Mustafa Kemal hazırladığı raporda gelecekteki savaşlarda hava kuvvetlerinin çok önemli olacağını belirtmiştir.

Örnek

Mustafa Kemal birçok yerli ve yabancı yazar ve düşünürün fikirlerinden etkilenmiştir.

Buna göre Mustafa Kemal'in vatanseverlik duygularının gelişmesinde aşağıdakilerden hangisi daha etkili olmuştur?

- A) Vatan şairi olarak bilinen Namık Kemal
- B) Batı medeniyetinin örnek alınmasını savunan Tevfik Fikret
- C) Egemenlik fikrini savunan Jean Jacques Rousseau
- D) Düşünceleri ile Fransız İhtilali'ne temel oluşturan Montesquieu

Örnek

13 Nisan 1909 tarihinde meşrutiyetin ilanına karşı olanlar İstanbul'da isyan etmiştir. 31 Mart İsyanı diye tarihe geçen bu isyanın bastırılmasında Mustafa Kemal de görev almıştır.

Bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) Meşrutiyet karşıtlarının ayaklanma çıkardığına
- B) Mustafa Kemal'in ilk askerî başarısını kazandığına
- C) Mustafa Kemal'in meşrutiyet yönetimini desteklediğine
- D) Yönetim değişikliğinden bazı vatandaşların rahatsız olduğuna

Örnek

Atatürk'ün çocukluk döneminde Selanik'te farklı inanç ve milletler bir arada yaşamaktaydı.

Bu bilgide Selanik şehrinin,

- I. Dinî
- II. İktisadi
- III. Askerî
- IV. Sosyal

özelliklerinden hangileri vurgulanmıştır?

A) I ve II.

B) I ve IV.

C) II ve III.

D) II ve IV.

MEB SORUSU